

De Kleine Scholier

van kleuterschool naar lagere school

www.deschoolbrug.be/materialenbank

Eén van de belangrijke scharniermomenten in de schoolloopbaan van een kind is de overgang van kleuterschool naar lagere school. Het project **De Kleine Scholier** is bedoeld voor ouders wiens kinderen deze overstap gaan maken.

De Kleine Scholier omvat zeven ouderbijeenkomsten over de ontwikkeling van een kleuter. De waarde van het kleuteronderwijs en het belang van stimulansen voor de ontwikkeling van een kleuter worden sterk in de verf gezet. De ouders krijgen de nodige ondersteuning om thuis een stimulerend klimaat te scheppen. Iedere bijeenkomst gaan zij ook een kijkje in de klas nemen, waarbij duidelijk wordt dat spelen leidt tot leren.

Doelgroep

In hoofdzaak richt het project zich tot ouders van kinderen uit de derde kleuterklas en specifiek tot maatschappelijk kwetsbare ouders.

Doelstelling

De Kleine Scholier beoogt verschillende doelen.

Met betrekking tot ouders:

- hen bewustmaken dat de kleuterschool een basis vormt voor de verdere schoolloopbaan van hun kind;
- hen inzicht geven in de verschillende ontwikkelingsdomeinen van een kind;
- hen bewustmaken dat de manier van omgaan met hun kind een invloed heeft op de ontwikkeling;
- hen stimuleren om thuis een onderwijsondersteunend klimaat te scheppen.

Met betrekking tot leerkrachten:

- ouders tijdig en voldoende informeren over de vorderingen van hun kind (dit impliceert het organiseren van oudercontacten in de kleuterschool);
- het project aangrijpen om de ouderbetrokkenheid in de school te vergroten.

Methodiek

Maandelijkse interactieve ouderbijeenkomsten waarbij telkens **een thema met betrekking tot de ontwikkeling** wordt uitgediept.

Voor de aanpak van deze bijeenkomsten, download het document '[Hoe ouders betrekken?](#)'. Daarin staat beschreven hoe je ouders kan samenbrengen in de school om hen op een interactieve manier te informeren over een bepaald thema.

De thema's uitgewerkt voor **De Kleine Scholier** zijn:

- taalontwikkeling
- sociaal-emotionele ontwikkeling
- voorbereidend rekenen
- auditieve en visuele waarneming
- denkontwikkeling
- voorbereidend schrijven

Vooraf aan deze bijeenkomsten organiseer je de eerste bijeenkomst ter kennismaking van elkaar, van het project en van de ontwikkelingsdomeinen:

- eerste bijeenkomst kennismaking

Een laatste bijeenkomst organiseer je ter afronding van het project en van de kleuterschooltijd:

- laatste bijeenkomst

Aanpak

Vorbereiding

Hoe je de voorbereiding van iedere bijeenkomst kan aanpakken, staat uitvoerig beschreven in het bovenvermeld document '[Hoe ouders betrekken?](#)'. Specifiek voor dit project, dien je bijkomstig volgende vragen in overweging te nemen:

- Wie gaat er in onze school het project trekken? De kans op slagen en duurzaamheid is het grootst wanneer dit in duo gebeurt.
- Kunnen externe partners (bv. CLB) een rol opnemen, zo ja, welke?
- Hoe betrekken we de leerkrachten van de derde kleuterklas bij het project?
- Wanneer plannen we de bijeenkomsten? Het is nodig op voorhand een concrete planning op te maken, zowel van de voorbereiding, de uitvoering als de evaluatiemomenten.
- Hoe dikwijls komen we samen? Maandelijks bijeenkomsten genieten de voorkeur, het liefst op een vaste dag en een vast tijdstip. Daarbij kan een jaarplanning handig zijn. Zo kunnen (werkende) ouders zich mogelijk vrijmaken om deel te nemen aan de bijeenkomsten.
- Welke thema's willen we uitdiepen, en in welke volgorde brengen we ze aan? Na de eerste bijeenkomst, plan je best als volgend thema de taalontwikkeling. **Taal** is de **rode draad** bij ieder thema.

Ouders uitnodigen

Een goede werving is cruciaal voor een succesvolle bijeenkomst! Voor tips: '[Hoe ouders betrekken?](#)'.

Tijdens een eerste contact en/of infomoment in de school, maak je ouders warm voor **De Kleine Scholier**. Om hen te stimuleren aan dit project deel te nemen, kan je aan de hand van het huis met de onderwijsniveaus vertellen dat **het kleuteronderwijs het fundament is voor de schoolloopbaan van het kind**. Download document '[huisje](#)'.

"Een fundament moet stevig zijn, net zoals het fundament van een huis. Als de basis (beton) niet stevig is, zal het huis stilaan afbrokkelen, barsten vertonen en in het slechtste geval in elkaar storten.

Door deel te nemen aan dit project, kunnen we er samen voor zorgen dat onze kinderen een stevige basis meekrijgen voor het verder verloop van hun schoolloopbaan."

Je kan tijdens dit eerste contactmoment al een eerste schriftelijke uitnodiging meegeven. Wij raden aan om telkens hetzelfde logo en dezelfde -korte en duidelijke- bewoordingen te gebruiken, zie voorbeeld '[schriftelijke uitnodiging](#)'. Op die manier is het voor de ouders herkenbaar, ook indien ze geen Nederlands kunnen lezen.

Met dit pictogram willen we duidelijk maken dat het kind de nodige "bagage" (de nodige vaardigheden) meekrijgt om het eerste leerjaar goed voorbereid aan te vatten. Maar niet enkel het kind verwerft de nodige vaardigheden, ook de ouders vullen hun rugzakje met competenties die ze nodig hebben om hun kind(eren) te stimuleren en ondersteunen op weg naar de lagere school en hun verdere schoolcarrière. De ballonnen staan voor het speelse karakter van dit gebeuren.

Algemeen verloop

De eerste bijeenkomst (kennismaking) verloopt iets anders dan de andere, omdat men dan kennismaakt met elkaar, met het project en met de drie grote ontwikkelingsdomeinen.

De andere bijeenkomsten, waar dieper wordt ingegaan op een bepaald thema binnen een ontwikkelingsdomein, kennen ongeveer hetzelfde verloop:

- verwelkoming;
- terugkoppeling naar de vorige bijeenkomst en hoe de ouders het thuis hebben aangepakt;
- situering en introductie van het nieuwe thema binnen het ontwikkelingsgebied;
- toelichting hoe er in de kleuterschool concreet wordt gewerkt aan dit specifiek thema;
- tips om thuis te spelen/te werken;
- overlopen van de bundel voor de ouders;
- verwijzing naar de volgende bijeenkomst.

De volgorde van de gekozen thema's is niet helemaal willekeurig. Zoals reeds gezegd is de eerste bijeenkomst onontbeerlijk voor het verdere verloop. De tweede bijeenkomst starten we meestal met de taalontwikkeling omdat **taal** aan de **basis** ligt **van alle ontwikkelingsgebieden**. Voor de verdere volgorde is het belangrijk om de ' **sociaal-emotionele ontwikkeling** ' niet te laat te plannen omdat het welbevinden van het kind eveneens aan de basis ligt van leren.

De wijze waarop iets wordt aangebracht, gebeurt op maat van de doelgroep. In alle gevallen wil dit zeggen dat je zo concreet mogelijk bent en geen ingewikkelde terminologie gebruikt. We hebben getracht de schrijftaal bij de bijeenkomsten in die zin aan te passen. Uiteraard zal je het geheel zelf moeten concretiseren met veel voorbeelden (uit de lespraktijk of eigen leefwereld) en aanschouwelijk maken met materialen.

Wat betreft de schrijftaal is er gemakshalve voor gekozen om 'hij' (zijn, hem) te gebruiken voor 'het kind'. Natuurlijk belangt het zowel jongens als meisjes aan, dat spreekt voor zich.

Uitwerking

Het verloop van iedere bijeenkomst wordt hier verder toegelicht. Het zijn zaken die bij alle ouderbijeenkomsten terugkeren en uitgeschreven zijn. **Ter voorbereiding van iedere ouderbijeenkomst is het aan te raden het desbetreffende thema volledig door te nemen.**

Materialen

Bij elke bijeenkomst gebruik je de ontwikkelingscirkel, je kan deze [downloaden of aankopen](#) in groot formaat (€25). Bijkomend materiaal staat bij iedere bijeenkomst beschreven. Natuurlijk kan je naar eigen believen materialen toevoegen, dit is zelfs wenselijk om het zo concreet mogelijk te maken.

Verwelkoming

Uiteraard start je elke bijeenkomst met de ouders te verwelkomen en te benadrukken dat je blij bent dat ze er zijn. Thee, koffie, koekjes,... bevorderen de gezelligheid. Je kan ondertussen de aanwezigen aanduiden op een lijst.

Vorige bijeenkomst

Alle bijeenkomsten (behalve de eerste twee) begin je met een terugblik op de vorige bijeenkomst: wat weet men er nog van en hoe hebben ze de tips en de werkbladen thuis gehanteerd. Aangezien we geen volgorde van de bijeenkomsten voorop stellen, vind je per thema de richtvragen die je kan gebruiken om ervaringen uit te wisselen bij de volgende bijeenkomst.

Situering

Je situeert het thema op de ontwikkelingscirkel. Bij iedere bijeenkomst benadruk je dat de ontwikkelingsdomeinen één geheel vormen:

Het kind ontwikkelt zich als een geheel, maar wij gaan nu **dit thema** uitdiepen om te kijken hoe wij als ouder daaraan extra aandacht kunnen geven zodat onze kinderen extra bagage hebben voor hun schoolcarrière.

Het is ook nodig om tijdens iedere bijeenkomst te herhalen dat ieder kind zich ontwikkelt volgens zijn eigen tempo. Sommigen ontwikkelen snel, anderen traag. Soms maakt je kind ineens een grote sprong of blijft hij lang stilstaan bij een bepaald aspect van de ontwikkeling. Het is belangrijk om het tempo van je kind te respecteren.

Het thema

Het thema kan je introduceren aan de hand van boeken of een verhaal, omdat de **taalontwikkeling** als een **rode draad** doorheen de bijeenkomsten loopt. Daarna wordt het specifiek ontwikkelingsgebied verder uitgediept. **Bij iedere ouderbijeenkomst staat uitgebreid beschreven hoe je dit kan doen en wat je erover kan vertellen.**

Uiteraard ben je vrij om er nog andere zaken over te vertellen of net die dingen te benadrukken die jij belangrijk vindt en/of achterwege te laten. De uitgewerkte bijeenkomsten zijn **een leidraad**.

Hoe werkt men hieraan in de kleuterklas?

Indien mogelijk kan dit gedemonstreerd worden door een klasbezoek (10 à 15 min) **in de kleuterschool**. Het hoeft geen betoog dat een openklasmoment de meest aangewezen manier is om ouders duidelijk te maken hoe er in de kleuterschool wordt **gewerkt** aan een bepaald ontwikkelingsaspect van hun kind. Ouders stellen deze bezoeken erg op prijs en kunnen snel de link maken naar wat er tijdens de bijeenkomst over het thema werd verteld. Je beoogt hiermee dus het meest resultaat.

Nog meer resultaat bereik je als je tijdens de activiteit met de kleuters materialen gebruikt die de ouders doorgaans in huis hebben,

bijvoorbeeld reclameblaadjes, tijdschriften, wc-rolletjes, scheerschuim,...

Voor kleuterleid(st)ers is het niet altijd even evident om een groep ouders te ontvangen in hun klas. Het kan aanvoelen als 'op de vingers gekeken worden'. Je zal merken dat dit gevoel na verloop van tijd wegebt en dat die korte bezoeken het contact met ouders bevorderen, waardoor de drempel in beide richtingen verlaagt.

Klasbezoeken **in het eerste leerjaar** kunnen evenzeer verhelderend werken voor ouders. Tijdens de bijeenkomsten leg je immers zoveel mogelijk de link tussen de beoogde vaardigheden van de kleuters en het eerste leerjaar.

Kortom, niet enkel opendeurdagen in het eerste leerjaar zijn belangrijk, maar ook -indien je kleuterschool deel uitmaakt van een basisschool- korte bezoeken ter illustratie van het besproken thema. Deze praktijkervaringen verschaffen veel duidelijkheid aan de ouders.

Indien geen van beide mogelijk is, kan je eventueel werken met video-opnames en/of foto's.

Wat kan ik thuis doen?

Hier worden per thema zeer concrete tips meegegeven voor thuis. Wanneer een bepaald ontwikkelingsaspect kan onderverdeeld worden in verschillende items (bv. denkontwikkeling) komen de tips na ieder item aan bod. Omdat het onderwijsondersteunend klimaat van de doelgroep doorgaans weinig stimulerend is, besteden we aan dit onderdeel veel aandacht.

Infobundels

Bij elk thema hoort een infobundel voor de ouders. Deze omvat:

- een voorblad met aangepaste titel voor de ouders
- de ontwikkelingscirkel met situering van het desbetreffend thema
- een lijst met lees- en prentenboeken over het thema
- tekst en tips voor thuis: deze tekst bevat ongeveer dezelfde inhoud als de uitgeschreven bijeenkomsten maar op maat van en gericht naar leesvaardige Nederlandstalige ouders die omwille van omstandigheden (bv. werk) de bijeenkomsten niet kunnen bijwonen maar toch graag op de hoogte willen zijn van het project.
- de tips voor thuis kan je eventueel knippen en plakken en meegeven aan ouders die de sessie bijwonen, bij elk thema staan immers de tips en spelletjes voor thuis beschreven die je tijdens de bijeenkomst bespreekt.

Werkbladen voor ouder en kind

Omdat gezinnen voor wie het project bedoeld is weinig educatief (spel)materiaal in huis hebben, kan je ervoor kiezen deze bladen mee te geven. Je kan een selectie maken van de werkbladen op het niveau van jouw kleuters. Idealiter zou je ouders kunnen toeleiden naar de bibliotheek of binnen de school een spelothek/bibliotheek oprichten. Wanneer je ervoor kiest werkbladen mee te geven, is het belangrijk te zeggen dat ouders dit samen met hun kind moeten doen. Benadruk dat deze werkbladen slechts een **hulpmiddel** zijn om aan het specifiek ontwikkelingsaspect te werken en dat het absoluut niet de bedoeling is om het kind te verplichten deze werkbladen af te maken tegen de volgende bijeenkomst.

Het is veel belangrijker dat men iedere dag de tijd neemt om bewust samen met het kind bezig te zijn. Ook al hebben we een druk bestaan met boodschappen doen, koken, opruimen, afwassen, werken,... **10 minuten per dag met je kind samenzitten** om te vertellen, voor te lezen of een spelletje te spelen is niet veel, maar kan wel een groot effect hebben op zijn ontwikkeling.

Deze boodschap dien je duidelijk mee te geven, iedere keer opnieuw. Ook moeten ouders weten dat ze te allen tijde bij de juf of meester terecht kunnen indien ze iets niet begrijpen.

Richtvragen

Deze vragen horen bij het desbetreffend thema en dienen als leidraad om tijdens de volgende bijeenkomsten terug te koppelen naar de ervaringen thuis.

Evaluatie

Einde schooljaar wordt het project **met de ouders** geëvalueerd. Hoe je dit kan aanpakken, staat beschreven in de laatste bijeenkomst. Ook **intern** met de collega's op school dien je op het einde **De Kleine Scholier** te evalueren. Het is immers de bedoeling om na te gaan in welke mate de doelstellingen van het project bereikt werden: Wat kan er aangepast, bijgestuurd, veranderd worden? Wat heeft het project in de school bewerkstelligd? Is het voor herhaling vatbaar?

Richtlijnen hiervoor vind je in het document '[Hoe ouders betrekken?](#)'.

Bronnen

- Infobrochure van het Stedelijk CLB Antwerpen 'Klaar voor de lagere school?' – Nancy Theugels, Zorgcoördinator SG Zuid
- Gezinsstimulerend programma 'Opstap Opnieuw' – Averroès Stichting
- Rugzak en Leeswijzer – Stichting de Meeuw
- Mama, papa tellen mee op school – Van Leer Kleuterproject Limburg
- Materialenkoffers Stichting spel- en opvoedingsvoorlichting/Spectrum: Praten in je eigen taal/ Spel, speelgoed en ontwikkeling/ Spelen is ook leren
- Het evaluatiespel schoolopbouwwerk Brussel
- www.ond.vlaanderen.be/DVO/basisonderwijs/kleuter/ontwikkelingsdoelen
- www.biblion.be
- www.bakermat.be
- www.lerendoorspelen.be
- www.nnbh.com
- www.infoboek.be
- www.bron-zwijndrecht.nl
- www.klasse.be
- www.gemeenteschool-sintmichiels.be/clbschoolrijpheid2-htm
- www.hoogbegaafdvlaanderen.be/03_testen
- www.kleutergroep.nl